

ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน: กรณีศึกษา
ผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ พ.ศ.2560–2562

Labor Market and Educational Mismatch: A Case Study of New Community
Development Workers (2017–2019)

อิสระ ทองสามสี^{1*} และกัญยปรีณ ทองสามสี²

Isara Tongsamsi^{1*} and Kanyaprin Tongsamsi²

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹ Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University

² ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

* Corresponding author, E-mail: isara8391@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการทำงานในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมกับคุณวุฒิการศึกษามีผลต่อการได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคุณวุฒิ เกิดความไม่พึงพอใจในงาน และมีแนวโน้มที่จะลาออกจากการไปประกอบอาชีพ อิสระในอนาคต การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยขั้นหัตถศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน กรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ โดยใช้ข้อมูลจากบัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ จำนวน 800 คนในช่วงปี พ.ศ.2560–2562 การประเมินครั้งนี้ใช้วิธีการพิจารณาในรายละเอียดของคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีของผู้สอบแข่งขันได้เปรียบเทียบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด ผลการวิจัยพบว่าผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ตรงสายงานมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าเพศและช่วงอายุของผู้สอบแข่งขันได้มีความสัมพันธ์กับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน (ค่าไคสแควร์เท่ากับ 3.655 และ 2.512 นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .301 และ .867 ตามลำดับ) ข้อค้นพบจากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้กำหนดกลยุทธ์สำหรับการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0

คำสำคัญ: ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน, นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

Abstract

Previous research on labor market and educational mismatch confirms that many employees work in jobs not well matched to their skills and education, resulting in lower pay, job satisfaction and turnover. While this study typically uses secondary research, we evaluate the characteristic of educational mismatch, by using a database of new community development workers (n = 800) covering the period 2017-2019. The educational mismatch is measured comparing the worker's level of attained education and the educational level needed to perform his or her job. The results show that horizontal educational mismatch is widespread in new community development workers; however, we reject the hypothesis that sex and age have a significant effect on educational mismatch among these workers (Chi-Sq = 3.655, P-Value = .301; Chi-Sq = 2.512, P-Value = .867, respectively). We argue that these findings may be evidence of admission strategies for higher education institutions in Thailand 4.0.

Keyword: Labor Market and Educational Mismatch, Community Development Worker

บทนำ

ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน (Labor Market and Educational Mismatch) เป็นสถานการณ์ที่พบมากขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียรวมถึงประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลของประเทศเหล่านี้ได้ใช้นโยบายทางการศึกษาเป็นนโยบายหลักในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายด้านค่าจ้างแรงงานบางนโยบาย เช่น นโยบายจบบริญญาตรีเงินเดือน 15,000 บาท ก็เป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันให้มีความต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลจากนโยบายที่ไม่ได้คำนึงและพิจารณาถึงความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานอย่างถี่ถ้วน อาจก่อให้เกิดสถานการณ์ความไม่สอดคล้องกันในตลาดแรงงานในประเทศไทย ทั้งในประเด็นแรงงานบางส่วนมีการทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษา และประเด็นการทำงานในสาขาที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียนมาเนื่องจากไม่มีตลาดแรงงานที่รองรับ (เจสสิกา เวชบรรยงรัตน์ และศศิวิมล วรณศิริ ปวีณรัตน์, 2560) ซึ่งพบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทำงานไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษา และทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีอายุต่ำกว่า 37-38 ปีลงมา พบว่าทำงานไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษาประมาณ 60% และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (สำรวจพบคนอายุน้อยทำงานไม่ตรงสายกว่า 60%, 2561)

สถานการณ์ความไม่สอดคล้องกันในตลาดแรงงานส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากจำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีมีจำนวนมากกว่าตำแหน่งงาน ส่งผลให้มีจำนวนผู้ว่างงานมากกว่าผู้มีงานทำ โดยเฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในช่วงอายุ 20-24 ปี เป็นกลุ่มที่ว่างงานมากที่สุด สาขาวิชาที่ว่างงานมากที่สุดคือพาณิชยศาสตร์ คิดเป็น 20.2% รองลงมาคือ ศึกษาศาสตร์ 17.1% และ สังคมศาสตร์ 11.7% โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มพร้อมทำงาน แต่เหตุผลที่ไม่หางานทำเพราะหามาแล้วแต่หาไม่ได้มีมากกว่า 79.1% รองลงมาคือไม่สามารถหางานที่เหมาะสมได้ 14.6% ซึ่งสะท้อนว่าการศึกษาในระดับปริญญาตรียังขาดคุณสมบัติที่ตลาดแรงงานต้องการ และส่วนหนึ่งคือการเลือกงาน (เผย สาขาปริญญาที่จบออกมา 'ว่างงาน' มากที่สุด, 2561) สถานการณ์แรงงานที่มีการแข่งขันกันสูงดังกล่าวทำให้

ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งไม่ต้องการรองงานจึงสมัครใจทำงานในตำแหน่งที่คุณวุฒิไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถหรือทักษะของตนเอง ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นคือการได้รับค่าจ้างต่ำกว่าคุณวุฒิ เกิดความไม่พึงพอใจในงาน มีแนวโน้มที่จะลาออกจากงานเพื่อไปประกอบอาชีพอิสระในอนาคต และอาจเกิดความเครียดถึงขั้นทำร้ายตัวเอง (งานไม่ตรงสาย! บัณฑิต ม.ดัง เครียดชดเป็รย้อมใจ โดดชั้น 27 ดับ, 2559)

ช่วงปลาย พ.ศ.2559 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เปิดสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ (พัฒนากร) โดยผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งคือได้รับปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบเท่าในระดับเดียวกันทุกสาขาวิชาและเป็นผู้สอบผ่านและได้รับการขึ้นทะเบียนความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) ระดับปริญญาตรีของ ก.พ. ซึ่งมีจำนวนผู้สมัครสอบแข่งขันเข้าสอบภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.) มากถึง 20,204 คน และมีจำนวนผู้สอบแข่งขันได้และขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ 1,106 คน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2560ก) มีการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เป็นเวลา 2 ปี และบัญชีหมดอายุเมื่อ 24 มกราคม พ.ศ.2562 ที่ผ่านมา (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562) การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งประเมินระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน กรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ ทั้งนี้เพราะตำแหน่งดังกล่าวผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาที่หลากหลาย มีทั้งคุณวุฒิที่ตรงสายงานคือสาขาวิชาพัฒนาชุมชนและที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคุณวุฒิที่ไม่ตรงสายงานหรือสูงกว่าตำแหน่งงาน อาทิ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เป็นต้น โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาในการวางแผนผลิตบัณฑิต จัดทำหลักสูตรการศึกษา และการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของอาชีพในตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน กรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน กรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ จำแนกตามเพศ และช่วงอายุ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน เป็นสถานการณ์แรงงานที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณวุฒิไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะตามตำแหน่งงานที่เปิดรับสมัคร ความไม่สอดคล้องกันจำแนกได้ 2 ประเภท (พิริยะ ผลพิรุฬห์ เดือนฉาย กองเงิน และ กชชญาณ์ เถาถัดดา, 2559) ดังนี้

1. ความไม่สอดคล้องในแนวตั้ง หรือการมีคุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงาน (Vertical Mismatch) ซึ่งมักเกิดจากแรงงานมีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพนั้น ๆ (Over-Education) ซึ่งเกิดจากการที่สถาบันการศึกษามีการผลิตบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาชั้นสูงหรือทักษะขั้นสูงออกมาเป็นจำนวนมากเกินกว่าระดับของทักษะที่ต้องการในตลาดแรงงาน โดยผู้ว่าจ้างอาจต้องการแรงงานที่มีทักษะหรือมีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่านั้น การผลิตบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาสูงที่มากจนเกินไปจึงส่งผลทำให้บัณฑิตที่จบมานั้นมีคุณวุฒิที่สูงเกินไป (Over-Qualified) และอาจส่งผลทำให้บัณฑิตที่จบ

ใหม่เหล่านั้นนอกจากจะต้องประสบปัญหาว่างงานหรือต้องใช้เวลาในการหางานแล้ว บัณฑิตเหล่านั้นอาจไม่ได้ทำงานและได้รับค่าจ้างที่สูงตามวุฒิการศึกษาที่ตนจบมา

2. ความไม่สอดคล้องในแนวราบ หรือการมีคุณวุฒิตรงตามตำแหน่งงานแต่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงานหรือไม่ตรงสายงาน (Horizontal Mismatch) โดยเกิดจากแรงงานที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ระบบการศึกษาได้ผลิตบัณฑิตในสาขาใดสาขาหนึ่งมากเกินไปหรือน้อยเกินไป จึงส่งผลทำให้บัณฑิตที่จบมามีจำนวนมากกว่าความต้องการในบางสาขาและขาดแคลนในบางสาขา ในการเพื่อให้ได้งานทำบัณฑิตเหล่านั้นอาจจำเป็นต้องเปลี่ยนสายอาชีพไปทำงานในสาขาที่ไม่ตรงกับสาขาที่จบ นอกจากนี้ ความไม่สอดคล้องในแนวราบอาจเกิดจากการที่บัณฑิตเลือกเรียนในสาขาที่ตนเองไม่ถนัดหรือไม่มีความชอบอย่างแท้จริง จึงส่งผลทำให้บัณฑิตเลือกทำงานในสาขาที่แตกต่างจากที่ตนจบมา

Pala, et al. (2015) ได้กล่าวถึงความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ ความไม่สอดคล้องในแนวดิ่งและในแนวราบ (Vertical- Horizontal Mismatch) โดยเกิดจากแรงงานที่สำเร็จการศึกษามีคุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงานและสาขาวิชาที่จบไม่ตรงสายงาน เช่น จบปริญญาโทสาขาการศึกษาแต่ทำงานในตำแหน่งพนักงานขายคุณวุฒิปริญญาตรี เป็นต้น นอกจากนี้ การศึกษาของ Caroleo & Pastore (2018) ยังพบว่าเพศหญิงมีความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานสูงกว่าเพศชายทั้งในเรื่องของการมีคุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงานและการมีทักษะสูงกว่าสายงาน (Over skilling) ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ Mauteau, Mavromaras, Sloane & Wei (2015) ที่พบว่าเพศชายมีความไม่สอดคล้องของการศึกษาต่อตลาดแรงงานสูงกว่าเพศหญิง รวมถึงการศึกษาของ Dunlavy, Garcy & Rostila (2016) และ Rasovec & Vavrinova (2014) ที่พบว่าผู้ที่อายุน้อยมีประสบการณ์ในเรื่องของความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานสูงกว่าผู้สูงอายุมากในประเด็นของการมีคุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นสามารถกำหนดสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. เพศของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการกับระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานมีความสัมพันธ์กัน
2. ช่วงอายุของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการกับระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานมีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) จากบัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ (พัฒนากร) จำนวน 800 ราย ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน, 2560ช; 2560ค; 2560ง; 2560จ; 2561ก; 2561ข; 2561ค; 2561ง; 2561จ; 2561ฉ; 2561ฉ) มาใช้เป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์เพื่อประเมินหาระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน การประเมินครั้งนี้ใช้วิธีการวัดตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม (Objective Measure) หรือการวิเคราะห์งาน (Job Analysis: JA) (Sellami, Verhaes & Van Trier, 2018) โดยวิธีการพิจารณาในรายละเอียดของคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีของผู้สอบแข่งขันได้เปรียบเทียบกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนระดับปฏิบัติการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้ คือ

“ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้นที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านวิชาการพัฒนาชุมชนภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับ มอบหมาย โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านการปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และ ด้านการบริการ อาทิ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านพัฒนาชุมชน เพื่อจัดทำแผนงาน สนับสนุนการรวมกลุ่ม ของประชาชนในชุมชนประเภทต่าง ๆ รวมถึงแสวงหาและพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร และเครือข่าย องค์กรประชาชน ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนสามารถจัดทำแผนชุมชน รวมทั้งวิเคราะห์ ตัดสินใจ และดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของตนเอง และชุมชนได้ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาใน การดำเนินงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น” (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551)

การวิเคราะห์เพื่อประเมินหาระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาด แรงงานจึงเป็นไปได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. คุณวุฒิการศึกษาตรงสายงาน หมายถึง ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนาชุมชนและที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน/การพัฒนาชุมชน/การพัฒนาชุมชนเมือง/การ จัดการชุมชน/ชุมชนศึกษา/บ้านและชุมชน

1.2 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม/การพัฒนาสังคม/การจัดการการพัฒนาสังคม

1.3 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1.4 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภูมิสังคม

2. คุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าตำแหน่งงาน หมายถึง ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ ในข้อ 1.1 – 1.4 และมีคุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา

3. คุณวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงาน หมายถึง ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข้อ 1.1 – 1.4

4. คุณวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงานและสูงกว่าตำแหน่งงาน หมายถึง ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข้อ 1.1 – 1.4 และมีคุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญา ตรีทุกสาขาวิชา

การวิเคราะห์เพื่อประเมินหาระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาด แรงงานทั้ง 4 ประเภท แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินหาระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน

ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาสูงกว่า ระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา	ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาต่าง ๆ ในข้อ 1.1 – 1.4	
	ใช่	ไม่ใช่
ไม่ใช่	ตรงสายงาน	ไม่ตรงสายงาน
ใช่	สูงกว่าตำแหน่งงาน	ไม่ตรงสายงานและ สูงกว่าตำแหน่งงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ JASP (JASP Team, 2018) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และไคสแควร์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 2 นำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ จำนวน 800 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 31.9 ปี ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์ และสำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยรามคำแหงมากที่สุด

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	327	40.9
หญิง	473	59.1
ช่วงอายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	284	35.5
30 – 34 ปี	288	36.0
35 ปีขึ้นไป	228	28.5
อายุเฉลี่ย 31.9 ปี อายุน้อยที่สุด 23 ปี อายุมากที่สุด 51 ปี		
คุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีของผู้สอบแข่งขันได้		
วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	269	36.0
รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์/นิติศาสตร์	227	28.4
บริหารธุรกิจ/การจัดการ/เศรษฐศาสตร์/นิเทศศาสตร์	153	19.1
พัฒนาชุมชนและที่เกี่ยวข้อง	61	5.3
สังคมศาสตร์ยกเว้นพัฒนาชุมชนและที่เกี่ยวข้อง	36	4.5
มนุษยศาสตร์/ภาษาศาสตร์	34	4.3
ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์	20	2.5
สถานศึกษา 10 อันดับแรกที่มีผู้สอบแข่งขันได้มากที่สุด		
มหาวิทยาลัยรามคำแหง (มร.)	109	25.1
มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.)	48	11.0
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.)	47	10.8
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มมส.)	42	9.7
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.)	40	9.2
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.)	37	8.5
มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.)	36	8.3
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.)	31	7.1

ตารางที่ 2 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มก.)	24	5.5
มหาวิทยาลัยบูรพา (มบ.)	21	4.8

ตารางที่ 3 นำเสนอคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ของผู้สอบแข่งขันได้จากสถานศึกษา 10 อันดับแรก พบว่า ผู้สอบแข่งขันได้ 7 ใน 10 สถานศึกษามีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์

ตารางที่ 3 คุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ของผู้สอบแข่งขันได้จากสถานศึกษา 10 อันดับแรก

อันดับ	สถานศึกษา	คุณวุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	มร. (109)	รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์/นิติศาสตร์	80	73.4
2	มข. (48)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	27	56.3
3	ม.อ. (47)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	27	57.4
4	มมส. (42)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	19	45.2
5	มช. (40)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	17	42.5
6	มธ. (37)	สังคมศาสตร์ยกเว้นพัฒนาชุมชน และที่เกี่ยวข้อง	20	54.1
7	มน. (36)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	13	36.1
8	มสธ. (31)	รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์/นิติศาสตร์	20	64.5
9	มก. (24)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	17	70.8
10	มบ. (21)	วิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์	9	42.9

ตารางที่ 4 นำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อประเมินหาระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน กรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ จำนวน 800 คน พบว่า ผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงานมากที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการประเมินระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน

ผลการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คุณวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงาน	648	81.0
คุณวุฒิการศึกษาไม่ตรงสายงานและสูงกว่าตำแหน่งงาน	91	11.4
คุณวุฒิการศึกษาตรงสายงาน	50	6.3
คุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าตำแหน่งงาน	11	1.4

2. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตารางที่ 5 นำเสนอผลการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย พบว่า เพศของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการกับระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และช่วงอายุของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการกับระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ	ระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงาน (คน)			
	ตรงสายงาน	สูงกว่าตำแหน่งงาน	ไม่ตรงสายงาน	ไม่ตรงสายงานและสูงกว่าตำแหน่งงาน
เพศ				
ชาย (327)	7.3 (24)	1.8 (6)	81.3 (266)	9.5 (31)
หญิง (473)	5.5 (26)	1.1 (5)	80.8 (382)	12.7 (60)
ไคสแควร์เท่ากับ 3.655 นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .301				
ช่วงอายุ				
น้อยกว่า 30 ปี (284)	6.0 (17)	1.4 (4)	82.7 (235)	9.9 (28)
30 – 34 ปี (288)	7.3 (21)	1.0 (3)	79.9 (230)	11.8 (34)
35 ปีขึ้นไป (228)	5.3 (12)	1.8 (4)	80.3 (183)	12.7 (29)
ไคสแควร์เท่ากับ 2.512 นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .867				

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานกรณีศึกษาผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ พบว่าผู้สอบแข่งขันได้มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีไม่ตรงสายงานมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์/วิศวกรรมศาสตร์/สาธารณสุขศาสตร์ ซึ่งเป็นความไม่สอดคล้องกันในแนวราบ ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจเกิดจากการที่บัณฑิตกลุ่มนี้เลือกเรียนในสาขาที่ตนเองไม่ถนัดหรือไม่มีความชอบอย่างแท้จริง จึงส่งผลทำให้บัณฑิตเลือกทำงานในสาขาที่แตกต่างจากที่ตนจบมา (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2558) และอาจเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษา มีการผลิตบัณฑิตแต่ละสาขาวิชา มากเกินความต้องการของตลาดแรงงาน จึงทำให้เกิดการแย่งงานข้ามสายงาน (ธเนศน์ นุ่นมัน, 2559) ผลการวิจัยยังพบว่าผู้สอบแข่งขันได้ไม่ว่าจะเป็นเพศหรือช่วงอายุใดต่างก็มีระดับความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับการศึกษาของ Mauteau, Mavromaras, Sloane & Wei (2015) ที่พบว่าเพศชายมีความไม่สอดคล้องกันของคุณวุฒิการศึกษาต่อตำแหน่งงานสูงกว่าเพศหญิงทั้งในเรื่องของการมี

คุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงานและการมีคุณวุฒิไม่ตรงสายงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Rasovec & Vavrinova (2014) ที่พบว่าผู้ที่อายุน้อยมีความไม่สอดคล้องของคุณวุฒิการศึกษาต่อตำแหน่งงานสูงกว่าผู้ที่ยาวมากในเรื่องของการมีคุณวุฒิสูงกว่าตำแหน่งงาน การที่ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอธิบายได้ว่าในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิง ตลอดจนผู้ที่อยู่ในช่วงวัยที่แตกต่างกันมีโอกาสในการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน คุณวุฒิการศึกษาที่สูงจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพศชายหรือผู้อยู่ในวัยหนุ่มสาวอีกต่อไป ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพในตลาดแรงงานจึงสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเพศและทุกช่วงอายุของผู้สอบแข่งขันได้

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดกลยุทธ์สำหรับการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาสำหรับผู้ที่ยังระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการระบุให้ชัดเจนว่าแต่ละสาขาวิชาเมื่อเรียนจบแล้วมีอัตราการว่างงานมากน้อยเพียงใด สาขาวิชาใดเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานแล้วได้เงินเดือนเท่าไร อาชีพไหนกำลังมีตำแหน่งงานในตลาดแรงงาน และเรียนจบแต่ละสาขาวิชาจะต้องใช้เวลาหางานหรือรอนานเพียงใด ซึ่งอาจช่วยลดปัญหาการทำงานไม่ตรงสายให้น้อยลงได้และเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560ก). *ประกาศกรมการพัฒนารวมชนเรื่อง การขึ้นบัญชีและการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใน การสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน ระดับปฏิบัติการ (พัฒนากร)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2560ข). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 101/2560 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2560ค). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 102/2560 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2560ง). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 485/2560 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2560จ). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 486/2560 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2561ก). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 12/2561 ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2561ข). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 13/2561 ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2561ค). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 177/2561 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2561ง). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 178/2561 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2561จ). *บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แนบท้ายคำสั่งกรมการพัฒนารวมชน ที่ 467/2561 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- (2561ฉ). บัญชีรายละเอียดการบรรจุแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ แบบทำคำสั่งกรมการ
พัฒนาชุมชน ที่ 1076/2561 ลงวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- (2 กุมภาพันธ์ 2562). การขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน.
สืบค้นจาก <http://personnel.cdd.go.th/cddhrm-ban-chee-sop>
งานไม่ตรงสาย! บัณฑิต ม.ดัง เครียดชดเป็รย์ยอมใจ โดดชั้น 27 ดับ. (9 ตุลาคม 2559). *ไทยรัฐออนไลน์*.
สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/748181>
- เจสสิกา เวชบรรยงรัตน์ และศศิวิมล วรณศิริ ปวีณรัตน์. (29 พฤศจิกายน 2560). สถานการณ์ความไม่
สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและอาชีพ ในตลาดแรงงานไทย. *ฐานเศรษฐกิจ*. สืบค้นจาก
<http://www.thansettakij.com/content/236049>
- ธเนศน์ นุ่นมัน. (1 มีนาคม 2559). ทำงานไม่ตรงสาย วิกฤตกรรมสะท้อน ป.ตรี สายสังคมเพื่อ.
โพสต์ทูเดย์. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/politic/report/418945>
- เผย สาขาปริญญาที่จบออกมา 'ว่างงาน' มากที่สุด. (29 ตุลาคม 2561). *Smart SME*. สืบค้นจาก
<https://www.smartsme.co.th/content/101767>
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (26 ตุลาคม 2558). ทำงานไม่ตรงวุฒิ จบมาไม่ตรงสาย. *โพสต์ทูเดย์*. สืบค้นจาก
http://www.econ.nida.ac.th/attachments/article/2543/43_2558.pdf
- พิริยะ ผลพิรุฬห์ เดือนฉาย กองเงิน และกชชญาณ์ เถาถัดดา. (2559). ความไม่สอดคล้องทางการศึกษา
และผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทย. *พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์*, 10(2), 118-150.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2551). *มาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานประเภทวิชาการ
กลุ่มงานการศึกษา ศิลป สังคม และการพัฒนาชุมชน ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนระดับ
ปฏิบัติการ*. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- สำรวจพบคนอายุน้อยทำงานไม่ตรงสายกว่า 60%. (4 พฤษภาคม 2561). *มติชนออนไลน์*. สืบค้นจาก
https://www.matichon.co.th/economy/news_941499
- Caroleo, F.E. & Pastore, F. (2018). Overeducation at a glance. Determinants and wage
effects of the educational mismatch based on Almalaurea data. *Social Indicators
Research*, 137(3), 999-1032
- Dunlavy, A. C., Garcy, A. M. & Rostila, M. (2016). Educational mismatch and health status
among foreign-born workers in Sweden. *Social Science & Medicine*, 154, 36-44.
- JASP Team (2018). *JASP (Version 0.9) [Computer software]*. Available at [http://jasp-
stats.org/](http://jasp-stats.org/)
- Mauteau, S., Mavromaras, K., Sloane, P. & Wei, Z. (2015). *Horizontal and Vertical
Educational Mismatch and Wages*. Australia: Flinders University.
- Pala, A. H. et al. (2015). Effects of educational mismatch on employee performance: a
case study of Co-operative Bank of Kenya Ltd. *Global Business and Economics
Research Journal*, 4(5), 1-15.
- Rasovec, T. & Vavrinova, T. (2014). Mismatch in the Czech Republic: comparison of
different approaches applied on PIAAC data. *Statistika*, 94(3), 58-79.

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
HATYAI UNIVERSITY

Sellami, S., Verhaes, D. & Van Trier, W. (2018). How to measure field-of-study mismatch? A comparative analysis of the different methods. *Labour*, 32(4), 141-173.